



Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 127/18

Luxemburg, 11 september 2018

Arrest in zaak C-68/17

IR / JQ

Het ontslag van een katholieke hoofdarts door een katholiek ziekenhuis op grond van het feit dat deze arts na zijn scheiding hertrouwde, kan verboden discriminatie op grond van godsdienst vormen

Het aan een katholieke hoofdarts gestelde vereiste om het volgens de opvatting van de katholieke kerk sacrale en onverbreekelijke karakter van het huwelijk te respecteren, blijkt namelijk geen wezenlijk, legitiem en gerechtvaardigd beroepsvereiste te vormen. Het staat echter aan de Duitse federale rechter om dit in het onderhavige geval te verifiëren

JQ, die katholiek is, heeft als hoofd van de afdeling interne geneeskunde in een door IR geëxploiteerd ziekenhuis gewerkt. IR is een Duitse vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die onder het toezicht van de katholieke aartsbisschop van Keulen (Duitsland) staat.

IR heeft JQ ontslagen toen zij vernam dat hij na de scheiding van zijn eerste echtgenote, met wie hij volgens de rooms-katholieke ritus was getrouwd, een nieuw burgerlijk huwelijk was aangegaan zonder dat zijn eerste huwelijk nietig was verklaard. Volgens IR is JQ door een naar canoniek recht ongeldig huwelijk aan te gaan, ernstig tekortgeschoten in de nakoming van de uit zijn arbeidsovereenkomst voortvloeiende loyaliteitsverplichtingen.

In deze arbeidsovereenkomst wordt verwezen naar het basisreglement kerkelijke dienstverbanden binnen het kerkenwerk (GrO 1993)¹, waarin is bepaald dat een katholieke leidinggevende medewerker die een naar canoniek recht ongeldig huwelijk sluit, zijn loyaliteitsverplichtingen ernstig schendt en op grond daarvan kan worden ontslagen. Volgens de grondslag van de katholieke kerk is het kerkelijke huwelijk immers sacraal en onverbreekelijk van aard. Hierbij moet worden opgemerkt dat de Duitse grondwet kerken en daarmee verbonden instellingen een recht op zelfbeschikking toekent dat hun de mogelijkheid biedt hun zaken binnen bepaalde grenzen onafhankelijk te beheren.

JQ heeft bij de Duitse arbeidsrechters beroep ingesteld tegen zijn ontslag en daarbij gesteld dat zijn tweede huwelijk geen geldige reden was voor ontslag. Volgens JQ was zijn ontslag in strijd met het beginsel van gelijke behandeling, omdat een tweede huwelijk van een protestants of niet-gelovig afdelingshoofd volgens het GrO 1993 geen consequenties voor het dienstverband met IR zou hebben gehad.

In deze omstandigheden heeft het Bundesarbeitsgericht (hoogste federale rechter in arbeidszaken, Duitsland) het Hof van Justitie verzocht om uitlegging van de richtlijn inzake gelijke behandeling², waarin discriminatie van een werknemer op grond van zijn godsdienst of overtuiging in beginsel wordt verboden. Kerken en andere organisaties waarvan de grondslag op godsdienst of overtuiging is gebaseerd, mogen evenwel onder bepaalde voorwaarden van hun medewerkers eisen dat zij een houding van goede trouw en loyaliteit aan deze grondslag aannemen.

In zijn arrest van vandaag oordeelt het Hof dat er een doeltreffend toezicht moet kunnen worden gehouden op **het besluit van een kerk of een andere organisatie met een op godsdienst of**

¹ Grundordnung des kirchlichen Dienstes im Rahmen kirchlicher Arbeitsverhältnisse van 22 september 1993 (Amtsblatt des Erzbistums Köln, blz. 222).

² Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (PB 2000, L 303, blz. 16).

overtuiging gebaseerde grondslag die een ziekenhuis (in de vorm van een privaatrechtelijke kapitaalvennootschap) exploiteert om van leidinggevende werknemers afhankelijk van hun geloofsopvatting een houding van goede trouw en loyaliteit aan deze grondslag te verlangen.³

Bij een dergelijk toezicht moet de nationale rechter zich ervan vergewissen dat – gelet op de aard van de betrokken beroepsactiviteiten of de context waarin deze worden uitgeoefend – het geloof of de overtuigingen een wezenlijk, legitiem en gerechtvaardigd beroepsvereiste vormen, waarbij hij de betreffende grondslag in aanmerking moet nemen.

Hoewel het aan het Bundesarbeitsgericht staat om te beoordelen of deze voorwaarden in dit geval zijn vervuld, wijst het Hof erop dat het voor de bevestiging van de grondslag van IR niet noodzakelijk is dat JQ met de door de rooms-katholieke kerk voorgestane huwelijksopvatting instemt vanwege het belang van zijn beroepsactiviteiten, te weten in het ziekenhuis advies en medische verzorging verlenen alsmede leiding geven aan de afdeling interne geneeskunde waarvan hij afdelingshoofd was. Deze huwelijksopvatting lijkt dus geen wezenlijk aspect van de beroepsactiviteit te zijn, wat wordt gestaafd door de omstandigheid dat vergelijkbare arbeidsplaatsen zijn toevertrouwd aan niet-katholieke werknemers, die dus niet hoefden te voldoen aan hetzelfde vereiste van goede trouw en loyaliteit aan de grondslag van IR.

Bovendien merkt het Hof op dat het onderhavige vereiste, te oordelen naar de overgelegde stukken, niet gerechtvaardigd lijkt. Het staat evenwel aan het Bundesarbeitsgericht om na te gaan of IR heeft aangetoond dat er in het licht van de omstandigheden van de zaak een waarschijnlijke en ernstige bedreiging voor zijn grondslag en recht op autonomie bestaat.

Wat de problematiek betreft die samenhangt met het feit dat een Unierichtlijn in beginsel geen rechtstreekse werking tussen particulieren heeft, maar omzetting in nationaal recht vereist, herinnert het Hof eraan dat het aan de nationale rechterlijke instanties staat om het nationale recht dat de richtlijn omzet zoveel mogelijk in overeenstemming met die richtlijn uit te leggen.

Wanneer het niet mogelijk is om het toepasselijke nationale recht (in casu de Duitse algemene wet inzake gelijke behandeling) uit te leggen op een wijze die in overeenstemming is met de richtlijn inzake gelijke behandeling – zoals uitgelegd door het Hof in zijn arrest van vandaag – moet een nationale rechterlijke instantie waarbij een geding tussen twee particulieren aanhangig is, het nationale recht buiten toepassing laten.

Het Hof stelt in dit verband vast dat **het thans in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie neergelegde verbod van discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging als algemeen beginsel van Unierecht bindend is en op zich volstaat om aan particulieren een recht te verlenen dat zij als zodanig kunnen doen gelden in een onderling geding op een gebied dat onder het Unierecht valt.**

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

³ Het Hof verwijst in dit verband naar zijn arrest van 17 april 2018, Egenberger ([C-414/16](#); zie ook perscommuniqué [nr. 46/18](#)) over het geloofsvereiste waaraan een kandidaat voor een betrekking binnen de kerk moet voldoen.

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106